

WWW.HINILIB.CC

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 9. У Сомбору 15. Мая 1867. Год. IX.

Школски Лист излази месечно дваред: сваког 15. и последнѣг, а Пријатељ србске младежи излази као додатак школскога Листа. Цена е за оба Листа 4 Фор. на годину.

О црвеном пояњу.

Да е нескладно пояњѣ у нашим црквама едан од главнѣх узрока што нам народ слабо у цркву долази; то већ свако из искуства свога знаде. Истина, нама е света мати црква приправила и поклонила најблагодатни извор спасоносних песама све са предивним мелодияма, али се те красне мелодие редко где данас правилно знају, и пояњѣ е наше у многим местима тако изопачено, да већ неможе горе бити. Послѣднице таквог неуредног пояња отвориле су очи многим отиѣним обштинама, те сад заводе црквене храмонишне-певачке дружине, које би цркви своим умилним пѣњем на дику и понос а народу на сазиданѣ духовно служити имале.

Истина да осниванѣ оваких дружина користне послѣднице како по цркву тако и по народ имати може, али само онда, кад би плодови њиховог заузимања сходни нашој цркви и њѣnome духу били. — Онда би се и постигла главна цѣл пѣяња у нашим црквама: да се дух у цркви притомног народа у други висши живот узнесе; да се побуди у срцима слушалица чезња за заедницом с Богом; да се народ у цркви наслађуе небесних милина и да му тим срдце изван цркве за сваку врлину приемљиво постане. Кад тако буде пояњѣ наше онда заиста није могуће да ће народ од цркве изостаяти, није могуће, да ће люди наши о цркви и о њѣним служительима мислити па и говорити, као што на жалост сада готово свуда говоре.

При свем том нестои то, да е свако хармонично пояњѣ кадро у нашем народу побожна осећања произвести, и. пр. Пѣње врло китњасто и триласто, што е налик на опере, својом мелодијом слушаоца истина на слушањѣ мами, али то донде трае, док му е пояњѣ то ново и непознато, а после га сасвим

изгуби из волѣ. Таково хармонично пѣние за нашу цркву нимало неприличи, ер се њиме више светска него духовна страна човечия задовољава.

Истина да може и само слушанѣ ваљне мелодие блага осећаня у срдцима произвести; али далеко мањ од оне, покрај коѣ цео народ у цркви, изговарајући свете оне речи, и свои осећаня поянѣм изразити може. — Ер свако хармонично поянѣ таквог ѣ створа, да сви гласови скупа сачиняваю подпуну мелодију, поред коѣ, кад већ познатом постане, ипак народ по гдегде пояти може; али не са оним дубоким и висшим осећањем, ер га ѣ вештина створила и украсила, ниѣ из народног духа простекло.

За достигнути дакле праву цель нашег црк. пѣния нужно ѣ да буде у пояню духа народног, покрај ког ће цео народ своим гласом увек Бога славити и хвалити. — И заиста ваљда се нигде такова божанствена красота на лицу народа наћи не може, као у цркви, кад сви простим спољашњим знацима најдубльг страхопочитаня тихо и смерно пою и Богу се моле. —

Таково ѣ поянѣ код нас само едно што га никаква вештина створила ниѣ, по коѣ су побожна срдца наших праотаца едино изявљиванѣм оданости свое према Богу и Нѣговој волѣ произвела. — А то ѣ старо Карловачко, што га ѣ покойни и незаборављени наш вештак Корнилиѣ Станковић у четири гласа и за уво приятно тако ставио, да му тим природу нѣгову ни мало оштетио ниѣ. — То би требало по примеру неких обштина све наше обштине да заведу, да нам поянѣ еднообразно постане, да се еданпут и у том већ изравнамо и уединимо.

Но и нама учительима у дужност спада поверену нам дечицу лепом пояню темельно научити, то ѣ управо редован и едан од најглавниѣх предмета школских. — А и каква би тако јавна сведочба о нашем раду и труду била, ако не црквено пѣние? Та оно ѣ огледало кроз коѣ се ми с народом огледамо! И каква би згоднија прилика била да сваки од нас одраслом свету наочигледно користити можемо, него што ѣ црква и у нѣој наше и дечиѣ поянѣ!

При ученю пояня сваки се учитель мора тврдо постепености, особито пак еднообразности и правилности држати, од чега едино добар успѣх зависи. — Што су деца мања и што су у овом погледу већма занемарена, тим више треба с њима шкалу предузимати и то све дотле, докле се оне у

кратком упутству изложене тачке не постигну. — Но приимѣти морам, да се при учению било шкале или какве друге мелодије тактирати мора, покрај чега, кад се у веће пѣние уђе, и сама деца неосетно на гдѣкоим песмама ритмичну оскудицу опазе и за неправилну приме. — Тога е ради особито нужна кућевна припрема са тактиранѣм, кое не само што пѣние улепша но и децу сву на складно и живо поянѣ подстиче. —

Јошт е од велике и неизказане користи с децом више пута пре сваког учения какве црквене мелодије шкалу отпојти и то тако, да се барем трипут складно и правилно отпои одоздо горе и обратно, кое кад се сврши, упућуе учитель да погоде сви наеданпут од пѣга заказани тон, и то преко реда час едан ниски, час други високи, час средњи и т. д.; тек онда валяло би на даљу науку прелазити. Овим поступком учиниће учитель то, да ће деца лако предузету мелодију научити, и да ће у цркви ову ил ону песму поуздано добро почети, кое ако се не учини, ма и најбоља била, ништа не вреди. Ово би управо први корак с децом из ове науке био, кои би у далѣм и већем обучавању у полак труд олакшао.

При учению прмоса или кое друге теже црквене песме мора учитель целост поделити на лекције, од коих би сваки дан по едну свршио. По себи се разуме да сваку лекцију толико код куће поянѣм покушавати мора, докле не постигне правилност и ритмичну и мелодину, после коих да се постара и еднообразност да одржи. — Кад дакле хоће учећи децу прву лекцију да одпое, нека најпре у себи то покуша, пак онда добро нек пази кой тон цела песма изискуе, да нѣме деца могу појати. При казивању едне лекције мора највише и на то пазити, да кад други пут пое, не би више или манѣ трила него први пут додао, кое деца таки опазе, пак и сама онда не знаю којма да се приволе, кое да приме и да утубе. Зато треба особито да пази на ову нашег пѣния тегобу, пак одпојавши песму први пут, да ю исто тако и други пут одпое ударајући гласом где е најтеже и најзаплетение; па онда ће се уверити, да му неће требати ни четири пута да одпое, пак ће се већ наћи кое од деце што ће појати моћи. — Истина да се догађаю и такове лекције, кое се никако едним предаванѣм не могу свршити; те валя јошт на манѣ свести и донде далѣ не корачати, докле барем сваки са својом скамиом не одпое. Сутра дан предузима се та иста лекција, па кад се

двапут или трипут, било скамиом поединце, ил од свию отпов, већ ће сва деца ту лекцию пояти знати. Онда се прелази на другу лекцию, код кое се тако исто поступа као и код прве, с тим јошт додатком, да се с пређашњом лекциом сравни ед-накост и разлика, кое кад деца сазнаду, никад заборавити неће. — Тако кад се све лекције едне мелодије пређу, онда без разлике валя ма кое дете прозвати, да ма кою лекцию почне, пак ће се учитель уверити, да ће и само дете кадро бити одпояти; увериће се, да ће том приликом и оно дете, за кое е држао да никад пояц бити неће, руку свою дизати, иштући се да у цркви починѣ.

Овако учим я све црквене песме, па сам се уверио да тим начином деца лако и радо пояти науче, и да никад што су у школи научила заборавити неће; особито још ако каквим еднаким знацима еднаке запете мелодијне прибележе. —

На овај начин, држим, да се може наше црк. пѣние, ово велико условие посећиваня наше цркве, тако валяно произвести, да оно у свези са свима осталима црквеним обредима и дужностима, само ако се све ове ревносно одправляе буду, подпуно и благотворно на срце притомних слушателя порађивати може; кое ће им љубав к цркви утврдити, и оснажити, а и изван цркве ка свакој врлини најбольи вођа постати. —

У Руми

А. Аршиновић
учитель.

Езикословна наука

у IV. разреду главне школе.

Каогод што е моћ мишления прирођена човеку, исто му е тако прирођен и дар говора. Ни едан дар не донесе човек сасвим развиен на овај свет, него све тек у клици и заметку, кои се после човечнем узрасту сходно даю развијати и усавршавати.

Я ћу овде само о дару и у савршаваню говора да кою речнем.

Да е говор заиста прирођен човеку, може се сваки лако уверити само на едном детету, кое починѣ проговарати; оно за тихли часак утуби ону реч, кою е тек неколико пута из уста свое майке и других у кући чуло, и то тако, да ако отац проговарајућег детета кудгод на неколико недеља оде,

мора се по повратку да чуди брзом напредку детињим у говору. —

Јасни још доказ есте овај, што мати не казуе детету облике езика (промене речи) па ипак дете од четир године пеће погрешити у променама речи свога матерњег езика, па макар му дошла она реч, коју е тек еданпут чуло и то само у едном облику. Н. пр. дете е чуло, где се у кући говори, да ће ових дана доћи войвода. Међем случај, да е дете ту реч први пут чуло и то само у облику именит. падежа, као што е овде. — Дете ће истина одмах запитати: „Шта е то войвода?“ (у им. пад.) али ће зато знати запитати правилно и овако: „хоћу л' и я видити войводу?“ макар да није учило да глагол видити захтева винителни падеж и да на питањ: кога? шта? исти падеж долази. Исто ће тако то дете у сгодним ставовима казати и: войводе, войводи, войводом и т. д. све ако и незна које е кои падеж, и ако и није чуло до тога времена све облике и падеже исте речи. Тако то бива и са сваком другом речи и то не само суштном, него и прилогом и глаголом и д.

Дете донесе и у школу тај говор, и то онако, како е од своих старијих научило. Но многа деца и из отијњих породица греше у падежима суштних речи женског рода, које се на суглас завршују, као што су: мисао, со, заповест, крв, маст и т. д. зато учитељ нетреба да таке речи равнодушно пропушта, него нека децу поправља у говору, па би се тако много одлакшало учитељу старијег разреда, где се граматика као редовна наука предаје. Разуме се по себи да треба и учитељ сам да се пашти, што правилније говорити.

Кад би се овако дете већ обикло у правилном изговарању речи, колико би му онда лакше било речи у ставове слагати при израђивању писмених саставака у стариим разредима.

Моралне приповедке, изречения и пословице и народне песме доприносе много напредку у изговарању дечијем. — Но, као што напред споменух, већ за писмене саставке, није доста да дете зна само лепо своје мисли другом устмено изразити, него у истой мери и писмено. Ово е већ посао учитеља старијег разреда и то поглавито учитеља IV. разреда.

Овде треба да деца науче осим различаивања речи и различаивањ ставова. За наочигледно остварењ ставова могло би се од прилике овако поступати:

ПРОСТА Г СТАВ.

Кад я кажем, войвода, разуметели ви дечице, шта я хоћу тим да кажем? — Зашто неразумете? Ёр се још незна, шта се о войводи мисли, или шта се хоће да рекне о нјму.

Добро дакле, кад незнате, а ви сад добро слушајте: Войвода погуби! Ёстел ме сад болђ разумели? — зашто? — Ёр сте казали сад, шта е войвода радио. Кад я кажем: войвода е храбар, есам ли я опет тим казао, шта ради войвода? —

Да шта се сад каже за войводу? —

Какав е войвода. —

Па есте л ме сад разумели? —

Добро. А кад я рекнем: войвода е войник, шта сам онда за нђга рекао? Онда се рекло „шта е войвода.“

Сад пазите, опет шта ћу вам казати! —

Войвода е овде предмет, о ком се нешто говори, и зове се подлог (субјѣкт); погуби, храбар, войник, есу речи, кое нешто о войводи (о субјѣкту) говоре, Те се речи зову прирок (предикат).

Дакле: Подлог е она реч о којој се нешто говори, а прирок; — којом се означуе шта ради, или какав е, или шта е онај о коме се говори, или оно о чему се говори.

Каквим е делом говора означен овде подлог? (суштном речи). А прирок? Код првог става глаголом, код другог прилогом, а код трећег суштном речи.

А би л се могао подлог овде другом којом речи заменити? — да чуем!

Зашто личном заменицом?

Зато што лична заменица заменуе сваку суштну реч. Па какву би ти овде личну заменицу место речи войвода ставио? (он). Па како би онда гласио став? Он погуби, он е храбар, он е войник.

Шта е главна особина (свойство) код личних заменица? (лице).

Колико лица имаю личне заменице? (три лица) — Па које е ово лице овде? Које е треће лице. — А како би гласио став кад би подлог овде пренео на прво лице? — Я погубих, я сам храбар, я сам войник. —

А за друго лице? Ти погуби, ти си храбар, ти си войник.

Из свега овога, би ли ти мени сад погодио на какво питањѣ долази подлог? —

На питањѣ: ко погуби, ко је храбар, ко је войник.

А на какво питањѣ долази прирок? На питањѣ: Шта ради войвода, какав је войвода, шта је войвода.

У ком падежу стои овде подлог: войвода, он, ја, ти,? — Зашто у именителном? Ђр те све речи долазе на питањѣ ко.

Де покушай да ставиш тај подлог у који други падеж, и. п. у родителни! —

Войводе погуби — не може се казати.

Хайде у дателни! войводи погуби — не може ни овде.

У винителни? войводу погуби — ха то се може већ казати!

Добро, добро; ал ел ту сад цела мисао на чисто изречена, или још нешто недостаје? — Овде се само каже кога погуби, али ти мораш мени и казати ко погуби!

Пазите дакле сад шта ћу вам казати: Подлог мора свагда бити у именителном падежу т. ј. мора доћи свагда на питањѣ ко? С' тога се подлог не може ни едном другом речи ни изразити до суштном речи и личном заменицом.

Покушай сад прирок којом другом речи изразити осим глагола, прилога и суштне речи. —

(Овде треба учитељ да наведе све остале делове говора изузимајући ова три, којим је овде предикат изражен, па ће се дете и само уверити да не може бити).

Сад смо се дакле уверили, да се подлог само суштном речи и личном заменицом у им. падежу, а прирок само глаголом, прилогом и другом суштном речи опет у им. падежу изразити може.

(Ту се деца покаже и где долазе речи: сам, си, је; смо сте, су, које субјект и предикат вежу).

Став едан, који се из самог подлога и прирока састоји, зове се прост наг став.

(Продужиће се.)

Грађа за прво читањѣ и писањѣ,

(из Христовитике и Диететике.)

1. Буди пристоян. Гледај смерно. Ходи право. Седи мирно. Поздрављај пролазеће. Изпрати одлазеће. Не ширкај. Не зияј.

Не цвркај. Не рачи. Не звиждоћи. Не плуцкај. Носа не ко-
пай. Уши не чагољи. Нокте на гризкај. Крастице не чупкај.
Буди чист. Не излази неумивен. Не ходи неочешлян. Не за-
гледай свакога. Не завируй свуда. Не зверай којекуда. —

2. Непристојно е : старијега непустити напред, — ста-
ријем пута прећи, — старијем леђа обртати, — пре старијега
сести, — где стариј стои седити, — где стариј седи шетати,
— кад стариј говори зевати, — неслушати, док други гово-
ри, — улазити другом у реч, — пилити другом у зубе, —
пружати прст на кога, — улазити коме некуцајући, — изла-
зећи вратма лупати, — пред другим усекњивати се, — зева-
јући пред другим несклонити се, — по соби плювати, рукавом
нос утирати, — по улици викати, — ходећи рукама млатати,
— седећи ногама дрмати. —

3. Ружно е : за трапезом шмркати, — едући уста пре-
пунјавати. — вадити ело пре старијих, — грабити ело испред
другога, — превртати по чиниј све делове, — чупати ело пр-
стима, — бацати кости под стол, — вадити со прстима, —
вадити зазубице ноктима, — чачкати зубе виљушком. Кад жва-
ћеш не говори. Ружно е ела нюшкати. Р.— кашуку облизивати.
Р.— кости глодати. Кад пијеш не клокоћи. Не брой туђе за-
логае. —

4. Чистоћа е половина здравља. Нечистоћа навуче болест.
Чистоћа век продужуе а нечистоћа скраћуе. Топлота е мати
живота, а зима душманин. Сувишна топлиота шкодљива е здра-
вљу. Сувише претопляванѣ омлитави најчвршћега. Црно е одело
најтоплије, а бело најладовније. Миран сан најболѣ оснажи.
Најслађи е одмор после умора. Иза рада слатко е ело. Врућ
е леб врло нездрав. Спаваће себе ваља највише ветрити. Около
баруштина има највише болештина. Гимнастика развије тело
најболѣ. Свака болест дође од нечуваня. Највише болести дође
од назеба. Болестнику е лежанѣ први лек. Топло купанѣ окрени
многог болесника. На пролив облажи трбу топло. —

5. Ко се сувише претопљава први страда. Ладно купанѣ
спажи, а топло очисти. Ладно пранѣ и трвенѣ оснажи најслаб-
лѣг. Спаваћа соба треба да е најпространия. Млеко е снажна
и најздравия рана. Месна ела даю снагу и срчаност. Врло
масна ела најтеже желудац свлада. Болѣ е леб препечен, него
недопечен. Црни лук е врло снажна рана. Бог е оставио воду
за пиће. Без кривице никога болест не дође. Противу далкова
најболѣи су топли облози. —

6. Весела нарав продужуе век, а невесела скраћуе. Гимнастиком се добие највише снаге и срчаности. Бежи из затворених sobица као из гробница. Трбу валя топлие, а главу ладније држати. Што е одело пространство, то е топлие. У влажним алинама најбрже се и највећма озебе. После ела валя мало поседити или прилећи. Трчанѣ и скаканѣ после ела шкодливо е. Месо, яя и млеко најснажнија е рана. Преслана ела укваре крв и навуку полячину. Прекисела ела укваре крв и навуку бледоћу. Лакше се од болести сачувати, него излечити. Кашљави нека највећма груди и ноге утопљава. Шкрофуљави нека се непрестано на сунцу бави. Вашљивога валя до коже ошишати и цеђом опрати. —

(Продужиће се.)

Катихизичке Беседе.

Б Е С Е Д А 2.

О Вѣри

„Без вѣри не возможно угодити Богу“ (Євр. 2. 6.)

Ко жели бити правим християнином, и наслѣдити живот вѣчни, тај е пре свега, као што смо у првој бесѣди рекли, дужан вѣровати. „Без вѣре не може се угодити Богу,“ вели св. Апостол Павле. Шта може од те истине јасније бити? Без вѣре не само да се не може угодити Богу, но ни знати га; по томе што Бога познаемо не разумом, но вѣром.

Шта е то дакле вѣра? Шта значи вѣровати у Бога? Вѣра єсть уповаємихъ извѣщанїе, вещей обличенїе невидимыхъ, — говори св. Апостол Павле (Євр. 2. 1.) т. е. вѣра е таква увѣреност у испуњаваню обећаног и очекиваног, као да би оно већ било дано или наступило, и тако е убећенѣ у истини невидимог (или ученя о невидимом), као да би гледали то невидимо своима очима. Вѣровати у Бога значи признавати не само биће нѣгово и промисао, но и без сумнѣ примати све то, што нам е Он одкрио чрез свете Пророке и Апостоле, — у светом свом писму, и примати наиме у том смислу, у ком нам е објаснила и утврдила св. црква. Ето — ту вѣру, иште од нас, ради нашег спасеня Бог и нѣгова св. Црква! „Слѣшайъ васъ,“ рекао е Господ своим Апостолима, мене слѣшайъ, и ѿметалися васъ, мене ѿметаетса; ѿметалися же мене ѿме-

ТАГСА ПОСЛАВШАГЪ МА. (Лук. 10. 16). Иже вѣрѣ иметъ и крѣ-
ститса, спасенъ вѣдетъ, а иже не иметъ вѣры, осужденъ вѣ-
детъ. (Марк. 16. 16.).

А спадамо л' и ми, браћо! у брой вѣруюћих? Имамо л' ми вѣре? Заиста, да како; за найвећу увреду сматрали би, кад би се когод о том посумняо. Дакле вѣруемо; но да ли тако, да би за нашу вѣру заслужили себи спасенѣ и живот вѣчни? Вѣра има разне степенѣ, и само онаѣ, кои е на висшем степену нѣном, може подпуно увѣрен бити о свом спасеню. И сами Апостоли до силазка Духа светог на нѣи, молили су се Господу: „приложи намъ вѣрѣ.“ (Лук. 17. 4.) Сам првоврховни Петар заслужио е едном укор у маловѣрию: „маловѣре! почто усъмнѣла еси;“ (Мат. 14. 31.) Тим више дужнисмо ми, кои смо огрезли у суетама светским, пазливо испитивати сами себе: да ли смо ми право вѣруюћи? Вѣровати значи, као што смо рекли, признавати за праву истину све, што нам е Бог одкрио, и чему нас учи св. Црква. По том смо дужни пазити: нема ли у нами какви сумњѣ, или предрасуда, заблуда и суевѣрия, у обште мнѣния, која се не саглашаваю с' ученѣм св. цркве? Ако има, то наша унутрашня вѣра, — нѣ вѣра надлежна, она е нечиста, не подпуна и не спасаваюћа. Па и само наше незнанѣ неких истина вѣре, нехатост о познаваню тих истина, нѣ ли грѣх против вѣре, против Бога?

Но узмимо да наш ум не сме сумняти се о истини св. вѣре, да примамо све то, чему нас учи св. црква, и одбацуемо све што она одбацуе; све то опет нѣе довольно к спасеню. Вѣра треба да е жива и дѣлательна. Она треба да проникне све суштество наше, да испуни сву нашу душу, да господари у нашим мислима, чувствима и жељама, да се изрази у речима и поступцима. „Покажи ми вѣрѣ твою ѿ дѣлз твоихъ, говори св. Апостол Яков; „ты вѣрѣши, такъ Богъ единъ естъ, — доврѣ твориши, но и вѣси вѣрѣютъ и трипшѣтъ.“ (2. 19.). Кои имаю праву т. е. тврду, живу и дѣлательну вѣру, ти још на земљи носе залог спасеня и блаженства у душама своим, наслађую се миром небесним и радошћу неизказаном. Некада им е дао Бог силу и заповедати законима природе, чинити чуда по истинном обећаню Спасителя; „знаменѣ вѣровавшимъ сѣа послѣдѣютъ, именемъ моимъ вѣси измѣнѣтъ, языки возглаголютъ новы, змѣа возмѣтъ, аще и что смертно испѣютъ невредитъ ихъ, на недѣжнихъ рѣки возложатъ и здрави

www.vb8.net “ (Марк. 16. 17.). Живот светих угодника, безбройна чуда, која су починили, потврђују истину овог обећања.

Чудно је, да и вѣра, која чини чуда, кад кад није довољна к спасењу, ако јо човек постоянно добродѣтели, правом будношћу, молитвом и смиренношћу не чува до края живота свог; не остане вѣрним Богу до смрти. Само онај, који до края претрпи, спасава се. И тако вѣра наша, најпосле треба да буде постоянна и тврда.

Но ви кажете, да се задобије и сачува такав високи степен, то је труд, који превазилази силе слабог човека, који је пао. И то је тако, Браћо! но што је човеку не могуће, то је у Бога могуће. Вѣра, као и сам живот наш, дар је Божији; наше је желити и молити за тај дар, и примати га (ер сваки који моли добия) и чувати драгоцјни дар тај помоћу Божијом.

С тога ћемо се усрдно и постоянно молити Господу да нам дарује вѣру савршену, тврду и истину; живу и дѣлательну, постоянну и непроменљиву.

Ми вѣруемо, Господи! но још нам додај вѣре — и помози нашем невѣрју! Аминь.

Расправа из црковне хронологије.

(Продуженъ.)

О ТРАЖЕЊЕ ПАСХЕ. 3. Изналазак Пасхе практично. При овом на слѣдујућа правила пазити треба: а) Круг текући мјесеца умножи са 11. б) Ако је тај круг од 1-ог до 16-ог закључно, додаје му се 6; а круговима 17, 18, и 19 додају се 7. г) Раздели ово са 30, па остатку, који показује колико је дана пред равноданством пролѣтним послѣднѣ пуномјесечје догодило се, толико се дода дана Марта починјући од 21, или ако ових доста неби било из Марта, онда се додаје из Априла онолико дана, колико су довољни да сачине 30. т. е. цјли мјесец, па који дан допуни број 30, тај је дан пуномјесечје пасхално, или жидовска пасха. На пр. за год. 1867, круг је мјесеца 3. овај кад се са 11 умножи битће 33, кад му се дода 6 битће 39, ово кад се подели са 30 остаће 9, и ово дакле 9, показује да је пред равноданством пролѣтним послѣднѣ пуномјесечје догодило се, и овом 9. дода се из марта 11 дана, починјући од 21 Марта па до 31-ог Марта, битиће 20, али јошт нису саставили цео мјесец, дакле треба додати јошт 10 из Априла

пак ће бити 30, и тако 10. Април допуњава 30. дан, дакле е 10. Априла еврейска пасха, послѣ еврейске пасхе одма у прву недељу долази наша.

Сад смо дужни пронаћи у кои е дан био 1. Април. По предизложеном пронаћи ћемо да е први Април био у субботу, а у субботу е и осми, дакле е десети у понедељник, после 10. у прву недељу пада шестнајсти Април и тога е наше Воскресеније.

4. Чрез Основаније овим се начином пасха проналази: Текућему основанију мѣсеца додај толико дана из Марта починюћи од првог Марта брояти, колико су довољни да саставе 47; ови пак ако довољни небуду из Марта, онда се допуни из Априла, и кои дан допуни 47, у тај дан бива пунолуније пасхално или Еврейска пасха, а у прву Недељу пасха Християнска, и. пр. за годину 1867 основаније е 6, овоме се дода из Марта 31 дан, па буде 37, додаю се јошт 10 из Априла, па онда начине своту од 47; дакле 10. Април е ово допунио и 10-ог е Априла жидовска пасха, 10-и пада у понедељник, а у прву недељу шестнајсти и тога дана наше воскресеније. — Исто тако за год. 1870. основаније е 9. додае му се из Марта 31, па онда буде 40 и 7 из Априла, па буде 47, 7 Април попунио е овај број, и тога е дакле жидовска пасха; први е Април те године у среду, у среду е и осми, онда е у прву недељу 12. и тога е дана наша Християнска пасха. —

Примѣтба: Ако е основаније месечно више од 26 дана, то само едан дан из Марта, а друге из Априла додај. У круговима 17, 18 и 19. број до 48 дана, и. пр. за год. 1899. основаније е 29, дода се од Марта едан дан овом основанију па онда е 30, сад се дода из Априла јошт 17, и овај број допуњава 47, дакле 17-ог е Априла жидовска или Еврейска пасха, мѣсец се почео у четвртак, то е у четвртак 1, 8, и 15, слѣдователно е 17 у субботу; а у прву недељу 18-ог наше е воскресеније. —

Сад ћемо јошт овде навести примѣр гди е круг мѣсечни већи од 16, пак се броји са основанијем до 48 и. пр. 1882, круг е мѣсеца 18, а основаније е 22, овом основанију кад се дода 26 дана Марта, чини 48, дакле 26-ог е Еврейска пасха. Март први започињѣ у понедељник, у понедељник е дакле 1, 8, 15, 22, у петак долази 26-ог Еврейска пасха, а у прву недељу 28 наше воскресеније.

5. Пронађенѣ пасхе чрез број недељни бива овако: Напиши круг сунца, том кругу придодай четвртину преступни година н. пр. круг сунца е за год. 1867. 11; четвртина е од $11 = 2$, ер су само 2 преступне године; 2 и 11 есу 13; ако е Еврейска пасха у Марту то додај 11, ако е у Априлу онда 14, па онда додај јошт дан Еврейске пасхе и суму раздѣли са 7, остатак показуе дан седмични у кои пада Еврейска пасха; а у прву недељу затим одма е Християнска пасха.

Ако по раздѣленю са 7 ништа неостане, Еврейска е пасха била у субботу, аколи остане, број од недељ е дан Еврейске пасхе.

НЕДЕЛЯ МЕСОПУСТА. Недељу Месопуста или месне покладе пронаћи можемо овако: Дану пасхе приложи три, ако ние преступна година; а ако е преступна, онда додај 4, то скупи у едну суму, пак ће ти та сума назначити дан месни покладе. При том јошт то примѣтити треба, да ако е воскресение Марта мѣсеца, онда покладе тражи у Јануару, а напротив ако е воскресение у Априлу, то покладе тражи у Фебруару. Н. пр. Године 1867. воскресение е 16 Априла овоме броју 16 додај 3 пак ће бити 19 и то е 19 фебруар због тога што е воскресение у Априлу. Сад јошт едан примѣр гдѣ е воскресение у Марту мѣсецу. Н. пр. године 1866 воскресение Христово празновало се 27 Марта, овом 27 додај, 3 пак е онда 30. Јануара 30-ог биле су месне покладе.

Примѣр за год. 1876. која ће преступна бити, той ће се додати у мѣсто 3, четири: Воскресение ће бити 4. Априла, дакле месне покладе долазе Фебруара 8.

НЕДЕЛЯ СВИЮ СВЕТИХ ИЛИ ПЕТРОВСКЕ ПОКЛАДЕ. Недеља свию светих или Петровске покладе слѣдуюћим начином пронаћи се може. н. пр. за 1867. воскресение пада 16 Априла, а од тога одузми 5, пак ће остати 11. дакле 11-ог е Јуния недеља свию свети.

Ако е воскресение у Марту, тражи Недељу свию светих у Маю, а ако е воскр. у Априлу тражи е у Јунију.

Примѣтба. Ако се пасха случи 1-ог Априла, онда се непрескаче мѣсец Май, тражећи Недељу свию свети. Н. пр. за год. 1879. у којој ће бити воскресение 1-ог Априла, не ће се тражити недеља свию светих у Јунију, него у Маю и биће 27 Мая, пак ће се овако имати одузети: Март има 31, и 1. Април додај то су 32, дакле 5 од 32 остаю 27. А тако се све поступа до 5. Априла закључно. Кад се воскресение

случи шестог Априла, онда већ тражи недељу свию свети у Јунию, а недељу месни поклада у Фебруару. *)

О ВОЗНЕСЕНИЮ ХРИСТОВОМ И О СОШТЕСТВИЮ СВ. ДУХА. Празнику воскресения Христова и сам празник ту рачунајући дода се 40 дана пак е Вознесение, а Сошествию дода се 50 дана; или одузме се од броя неделѣ всѣх святых 7 па е Сошествие, а кад се одузме 17 онда е Вознесение. Н. пр. у год. 1867 недеља свию светих пада 11. Юния, одузми 7, остае 4, дакле е Сошествие 4. Юния. Одузми 17, остаће 25, дакле 25-ог е Мая Вознесение.

Рачунски задатци

о важности радниѣ и штедниѣ,

(за ученике у старијем разреду и у недельной Школи).

1. Колико потроше родители на издржаванѣ едног детета до нѣгове 13. године. Ако се узме да до навршене 8. године свакидашиѣ вло детинѣ стои само на 5 новчиѣа, а одело преко године 6 фр. 35 кр; нега прве две године месечно 3 фр. 60 кр; а за осталих 6 година годишиѣ 9 фр; од почетка девете до свршетка дванајсте године нека стои вло на дан 12 новч. одело годишиѣ 24 фр. 60 кр. књиге папир и друге школске потребе годишиѣ 3 фр. 84. — Колико све ово износи?

2. Тај дечко проведе на занату као научник 3 године, од свое 13 — 15 године, и за то време плаћаю родители за нѣгову науку и рану майстору сваке године 6 мер. жита, (вредност мерова узимамо на 5 фр. 40 кр.), а на одело троше годишиѣ само онолико колико и док е у школу ишао. Шта све то за три године износи?

3. Младиѣ од 16 година ослободисе и постане калфа, али прве године неприма плату у новцу него ради майстору за рану и за ново одело, кое му овај направи, а родители на опрему свог сина с рублѣм издаду 52 фр. — Колико су досада свега родители на тог свог сина издали?

4. Тај исти младиѣ ради као калфа три године, сваке године по 50 недеља и заслужи преко неделѣ 5 фр; али месечно изда на рану 9 фр. за праиѣ месечно 80 новчиѣа; хальине га стое сваке године 42 фр. 75 кр; на књиге, забаве и остале ситнице потроши преко

*) Ово е главна регула, која нема изјатия, и нетреба никога да збуни, ако у едном или другом Календару какву противну цифру нађе, ер то су погрешке књигопечатне. У Балугчиѣа календару такова погдиќоя налази се, и то баш у овој години 1789 воскресение 1 Априла, а код нѣга стои месне покладе и ако е преступна 5-ог, и ако ние преступ. опет 5-ог Фебруара.

године 8 фр. — Колико може он заштедити сваке године? Колико заштеди за три године? У колико су родитељи на нѣга дотле више новаца потрошили него што е он у станю био заслужити?

Видите децо, колико добри ваши родитељи троше на вас, а да знате још колико се они трудити и мучити морају, док толики новац заслужи! Ви им нисте у станю за дуго времена вратити све што они на вас потроше, а за њихову љубав, и за добро васпитањѣ, кое вам они дају, оставте им на веки дужници. Поштуйте дакле ваше родитељѣ и слушајте их, па и кад велики будете, поштуйте их; будите им онда благодарни и признателни, и гледајте да њима у старости код вас добро буде, као што е вама у детињству код њи најбољѣ било!

(Продужиће се.)

Д о п и с и.

С. М. У Руми 2. Мая. — Природа е преспавала свой дуги санак, свака билька скупила е себи преко зиме доволно ране, која јој е нужна да у пролеће наново потера и напредуе, те е сад све у нову одећу обучено, све е очаравајући облик добило. Од великог слона па до најманѣг мравка све се за свой рад заузима, све ужива дивоте, кое нам мати природа у пролетнѣ доба обилато дае, све е сад чило и весело. Кад бездушнo растинѣ и неразумне животинѣ у овом препороѣју природе толико радости налазе, то у много више треба човек, створен по облику и по подобию божием а одарен разумом и слободном вољом, да налази насладе и радоваја у уживаню чисте и здраве природе. —

Знајући овдашњи учитељи, да само из познавања и уживања слободне природе проистиче и достојно уживањѣ ове, договорилисе се како ће својој милој дечици школској забаву у чистом и слободном зраку приредити, како ће „Маялес“ држати, и одредити за то 1. дан месеца Мая, као дан кога свако са веселим срдцем очекуе.

Да е држањѣ Маялеса особито за школску дечицу (али кад ние скопчано са раскошством) савестно и пробитачно, свако е лако дознати могао, кои е бодрим оком мотрио како дечица радостно чекаю освитак заказаног дана, како су весела, што ће у слободной и здравой природи неко време да пробаве.

Освануо е жуѣни дан и сваком детету беше на челу радост и задовољство изваяно, па топећи се тако у радости дошло е свако спремно за полазак у одређен час на одређено место. Како ли дивно беше погледати ову дичну Србчад, овај чврсти и поуздани подмладак Србства, где се сваком у руди лепрша зелена гранича искићена са разношарним цвећем и разнобојним везицама; како ли умилно послушати, где им се из невини али србски груди ори „Ј сам Србин србски син“ а и глас других песама, као: „Веселост“ „У гаю“ „Майска песма“ и „Радо иде Србин у войнике“ кое их е све наш врли и вредни учитељ А. А. лепо и складно певати научно тако, да е певанѣ дечие целу румску публику задовољило. У 7 сахати из јутра крену се дечица, отпевавши под прозором овдашнѣг местног управителя школског едну

песму под предвођењем своих наставника праћени народном свирком, управо пут зеленог гая, кои е за држанѣ те забаве одређен и кои за уживанѣ такове приятности и милине пружа, што их само овај себи представити и достојно оденити уме, кои се на еданпут у овај кићени Срем вине из оног вилаѣта, де се те природне дивоте за редкости сматрају.

Ту натом райском месту проведоше деца у невиној забави цело време са своим учитељима, а после подне почеше им и родитељи а и остали грађани у госте долазити, да виде, како им ова чила и драгана узданица у народној игри, у живом и веселом сигрању, у красном милозвучном певаню и у лепој ал невиној шали ово дивно време пробавља. Широка ливада између два гая разастрла е свой свиломеки десницом божном разастрти и мирисним цвећем окићени ћилим, и примила е на свое угодно крило силну светину, која се стекла, да се заедно са дечицом наслађуе и наужива милина првога майског дана. Забава е текла све до мрака и тек око 8 сати пред вече врате се деца с родитељима и учитељима у варош, носећи у младим и невиным срцима милу успомену на свечану ову забаву.

† У Могу 26. Априла 1867. Немила смрт уграби нам већ за едан месец дана два ваљана учитеља наша, а то су: Милош Ђурчић учитељ II. разреда основне мушке школе, кои се 27 Марта о. г. у вечност преселио, а данас опет нам црна смрт из наше средине еднoг између врстних млађих учитеља отрже, а тај е: Александар Чичовачки учитељ девојачки, кои е после дужег боловања данас преминуо, оставивши саморану матер и майку, којима е едина подпора био, у очайном стану сиромаштва. Јављам ово свима познатима и пријатељима покойниковима, да би му са туге препуним срдцем заедно самном: „Лака ти црна земља друже и брате!“ казати могли.

М. Б. У Марадику. Наш местни школски фонд кои е настојанѣм нашег честитог бележника г. Уроша Луяновића основан има сада већ 140 фр. а. вр. капитала. Исти г. бележник Луяновић на полгодишњем испиту школском доброучећој се дечици 50 комада св. иконица и 10 ком. за премие прописаних различитих књига — даровао е, тее и овом приликом показао, како му развитак и просвета народа свога на срдцу лежи. Том приликом приложио е исти Господин два фр. а. вр. за еднoг сиромашног а при том отличног приправника, кое вам ево овде предаем. (Дар овај подељен е о Ускресу приправницима М. Павловићу и Г. Тереку.

Из Брестовца послао нам е г. Ј. Димитријевић прилог од 10 фр. 20 н. што е тамо на св. Саву скупљен у помоћ Листу овоме. Од овога са 8 фр. предплаћен е за ову и идућу год. Школски Лист за тамошню школу, а 2 фр. 20 н. припадаю фонду Школског листа.

Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Брзотиском Андрије Варгиера и друга.